

TÜBERKÜLOZ TANISINDA YENİ BELİRTEÇLER

Doç.Dr.Alpaslan ALP

**Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi
Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı**

**24.Mart.2017
Antalya**

KLİMİK-2017 Kongresinin Değerli Düzenleme Kurulu Üyeleri ve Katılımcılarına

24 Mart 2017 tarihinde yapmam gereken
‘Tüberküloz Tanısında Yeni Belirteçler’ başlıklı
sunumumu, planlamamın dışında gelişen ve
sunumumla aynı tarihe denk gelen, sorumlusu
olduğum hastanemiz Tüberküloz Laboratuvarının
Sağlık Bakanlığı adına yapılacak olan
‘Yetkilendirme ve Ruhsatlandırma Teftiş ve
Ziyareti’ nedeniyle yapamayacağımı üzümlere
bildirmek istiyorum.
Özür ve saygılarımla.

Doç.Dr. Alpaslan Alp

Artan Laboratuvar Etkinliği

- **Tanı**
- **Prognoz**
- **Tedavi izlemi**

Mikrobiyolojik Tanı için; İdeal Test Var mı?

- **Duyarlılığı yüksek olsun,**
- **Özgüllüğü yüksek olsun,**
- **Uygulaması çok zor olmasın,**
- **Hızlı sonuç alınabilsin,**
- **Ucuz olsun...**

Biyobelirteç

- ❖ **Biyolojik süreçlerde,**
- ❖ **Patolojik durumlarda veya**
- ❖ **Tedaviye yanıtı belirlemede kullanılabilecek,**

❑ Mikroorganizma veya konağa ait

❑ Statik veya dinamik, ölçülebilir

objektif özelliklerdir.

Tüberküloz Biyobelirteçleri

I. Hastalığın Tanısı

II. Aktif TB'da Tedavi yanıtının izlenmesi

III. Latent tüberküloz reaktivasyonu

IV. Aşı ile gelişen immün yanıtı belirlemede

tanımlanmaya çalışılmaktadır

TB tanısında kullanılan örnekler

– Balgam, BAL

– Kan

(Serum/Plazma/Periferik Kan Mononükleer Hücreleri)

– idrar

– Nefes

(solunum havasında picomolar düzeyinde bulunabilen buharlaşabilen /uçucu , enfeksiyöz ajana ve/veya enfekte konağa ait organik bileşikleri tanımlama amacıyla)

➤ Kullanılarak çok sayıda çalışma yapılmakta

➤ Biyobelirteçlerin etkinliği tanımlanmaya çalışılmaktadır

Mycobacterium tuberculosis'e ait

biyobelirteçler

MtbAg85 kompleks

- En sık araştırılan antijen
- 30-32 kDa ağırlığındaki **Arabinogalaktan** molekülüne özgü üç proteinden (**Ag85a, Ag85b ve Ag85c**) oluşmakta
- mikobakteri hücre duvarında yer alan **trehaloz dimikolatın sentezinde** rol oynar
- **sekrete edildiklerinden, kanda, balgam veya idrarda bulunabilen antijendir.**
- **İzoniiazid, bu kompleksin ekspresyonunu indükler**
  - İzoniazid tedavisi verilen kişilerde, balgamda, 14. gündeki Ag85 kompleks yüksekliği 90. günden sonra görülen persistans ile ilişkilendirilmektedir.

Mycobacterium tuberculosis'e ait biyobelirteçler **Lipoarabinomannan (LAM)**

- İdrarda, serum ve plazmada **LAM** saptayabilen **ticari testler** geliştirilmiştir.
- Duyarlılığı yüksek olmamakla birlikte özellikle HIV ile koenfekte kişilerde hızlı tanıda kullanılabilir

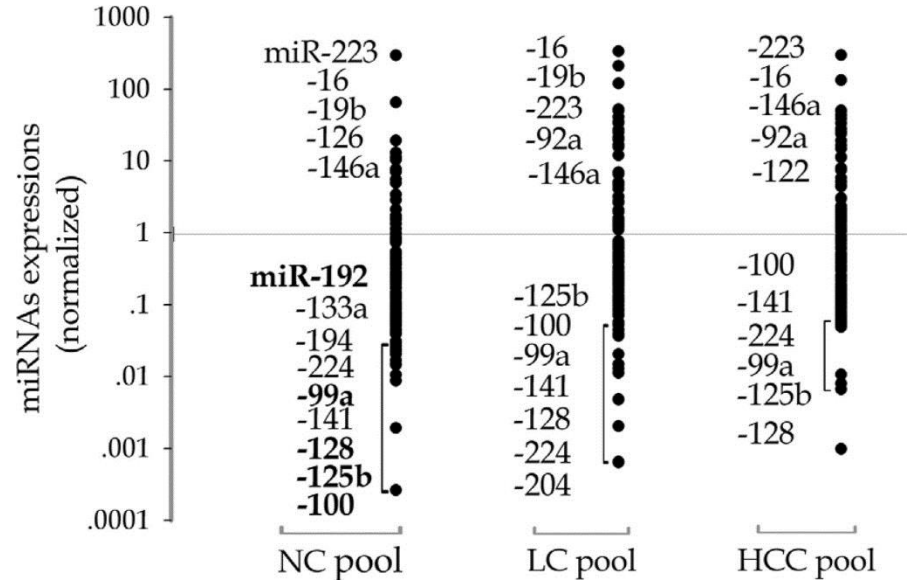

Konağın immün yanıtında etki gösteren biyobelirteçler

- Özellikle **Aktif ve Latent Tb ayrımında** kullanılabilecek biyobelirteçler;
  - **IP-10 (IFN- γ inducible protein)**
    - aktive antijen sunucu hücrelerce eksprese edilen bir **kemokin**'dir
    - IFN- γ 'ya alternatif olabilecek en önemli biyobelirteç
    - IFN- γ 'dan daha yüksek düzeyde sekrete olduğundan küçük hacimde örnek yeterli
    - Tam kan örneklerinde stabil kalır (**hasta başı test olabilir**)
  - **IL-4 , TNF- α , MCP-1 ve MCP-2, IL-15, IL-17**
gibi **sitokinler**
  - **Mikro RNA (miRNA)**

Mikro RNA (miRNA)

- Transkripsiyon sonrası gen ekspresyonunda görev alan 19-22 nükleotid uzunluğunda **RNA'lardır**,
  - hücre metabolizması,
  - proliferasyonu,
  - farklılaşmayı
  - immün yanıtı düzenlerler.

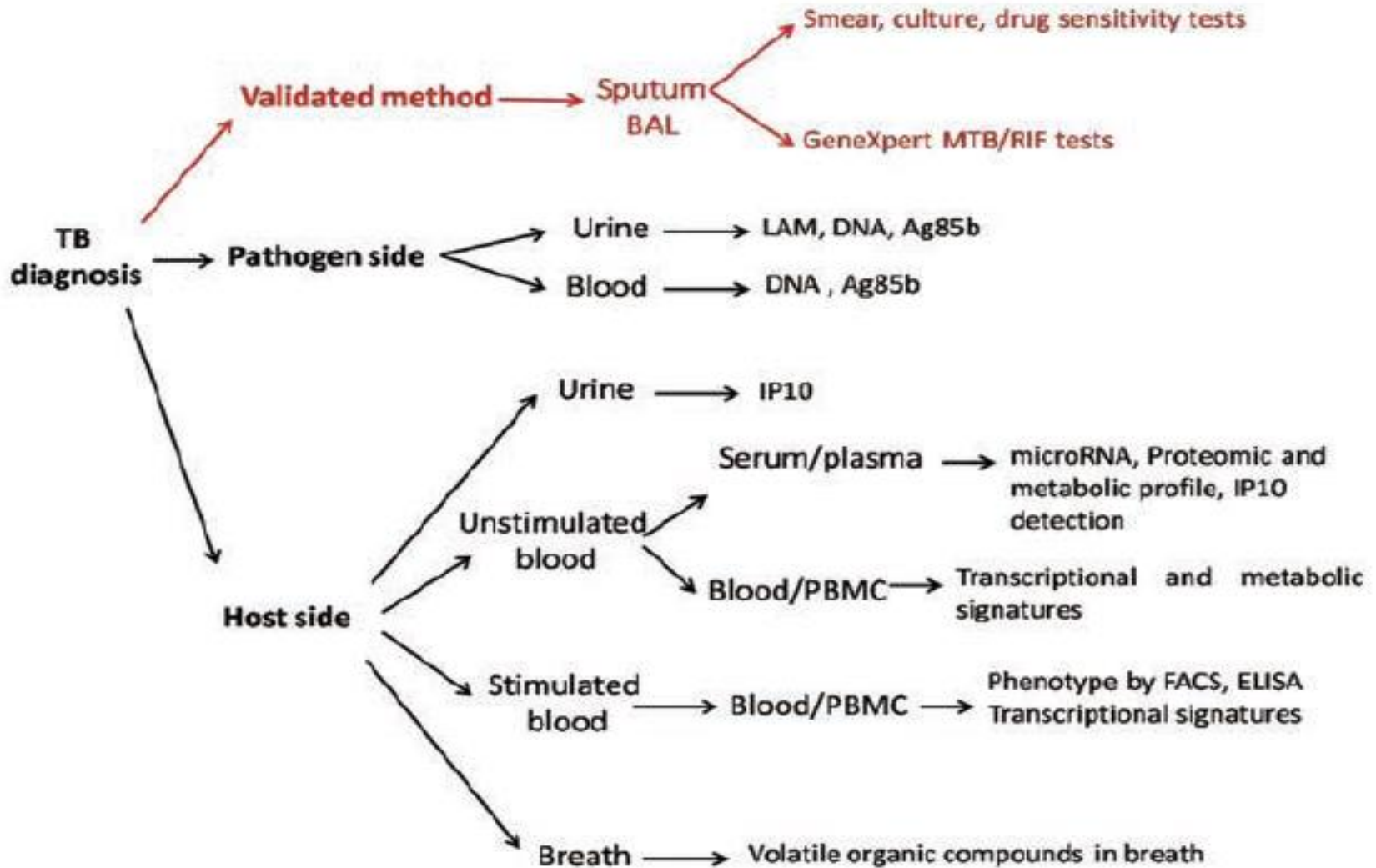
- Hastalarının periferel kan mononükleer hücre (PBMC) örneklerinde aktif tüberkülozlu hastalarda Latent TB olanlara kıyasla **miRNA daha yüksek düzeyde** eksprese olur, **MicroRNA Array** ile saptanır

Mpt64 antijeni

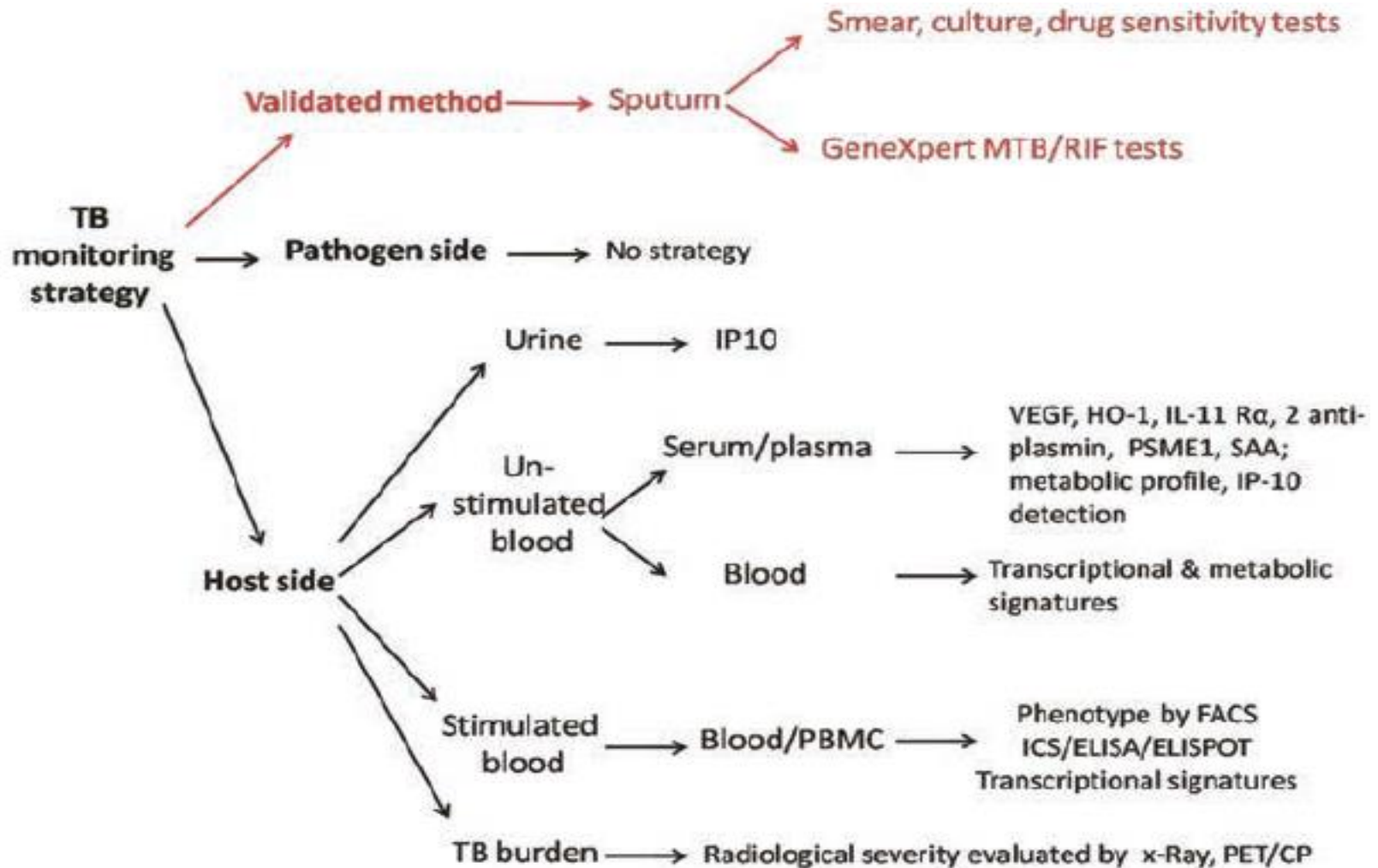
- *M.tuberculosis* komplekse **yüksek özgüllük** gösteren, Yaklaşık 23-24 kDa ağırlığında bir immunojenik bir proteindir
- Enfeksiyonun erken döneminde **T hücre proliferasyonunu** ve **IFN- γ salınımını** stimule eder.
- Tüberküloz tanısı için **deri testi** çalışmalarında, **ESAT-6 antijeniyle birlikte** aşı olarak da kullanılmaktadır.
- **Mpt64 antijeni ile** ; immünokromatografik, immünohistokimyasal, ELISA ve kantitatif gerçek zamanlı PCR'a dayalı testleri geliştirilmiş
  - immünokromatografik testler *M.tuberculosis* ile Tüberküloz Dışı Mikobakterileri **ayırmada yaygın kullanım alanı** bulmuştur

Tüberküloz Tanısında Biyobelirteçler

Tüberküloz Tedavi Etkinliğinin Belirlenmesinde Biyobelirteçler

Latent tüberküloz tanısında belirteçler

- Geçerliliği onaylanmış olanlar

- IFN- γ salınım Testi (IGRA)

- Tam kan, ELISA ile (Quatiferon TB Gold intube)
- PBMC, ELISPOT ile (T-SPOT.TB)

- Tuberculin Deri Testi (TDT)

- Patojene ait olanlar

- Önerilen bir strateji yok

- Konağa ait olanlar

- Uyarılmamış kan

- Serum/Plazma

(Endotelial growth factor-EGF, IL4, IL6, IP 10 , TLR 4, MCP3, MCP1)

- Uyarılmış Kan

- Mtb Latency antijenler

(FACS /ICS/ ELISA/ ELISPOT ile Fenotipleme)

Tüberkülozun Tanısında

- ✓ Aktif TB ve Latent TB **ayrımında** yada
- ✓ Latent TB'dan Aktif TB'a **geçiş tanımlamada**
- Birden fazla **biyobelirtecin birlikte kullanımı** yararlı olabilir

Tüm Algoritmayı Değiştirebilecek Yeni Strateji

- ✓ **BİYOBELİRTEÇLERİN ÖTESİNDE**
- ✓ **İLAÇ DİRENCİ SORUNUNU ÇÖZEBİLECEK
YENİ HEDEFLERE ODAKLI**

CRISPR-Cas Sistemi

Nucleotide Sequence of the *iap* Gene, Responsible for Alkaline Phosphatase Isozyme Conversion in *Escherichia coli*, and Identification of the Gene Product

YOSHIKAZU ISHINO, HIDEO SHINAGAWA, KOZO MAKINO, MITSUKO AMEMURA, AND ATSUKO NAKATA*

```
TGA AAATGGGAGGGAGTTCTACCGCAGAGGCGGGGGAACCTCAAGTGATATCCATCATCGCATCCAGTGCGCC (1,451)
(1,452) CGGTTTATCCCCGCTGATGCGGGGAACAC CAGCGTCAGGCGTGAAATCTACCGTCGTTGC (1,512)
(1,513) CGGTTTATCCCTGCTGGCGCGGGGGAACCTCTCGGTTCAAGGCGTTGCAAACCTGGCTACCGGG (1,573)
(1,574) CGGTTTATCCCCGCTAACGCGGGGGAACCTCGTAGTCCATCATTCACCTATGTCTGAACTCC (1,634)
(1,635) CGGTTTATCCCCGCTGGCGCGGGGGAACCTCG (1,664)

consensus: CGGTTTATCCCCGCTGGAACGCGGGGGAACTC
```

An unusual structure was found in the 3'-end flanking region of *iap* (Fig. 5). Five highly homologous sequences of 29 nucleotides were arranged as direct repeats with 32 nucleotides as spacing. The first sequence was included in the putative transcriptional termination site and had less homology than the others. Well-conserved nucleotide sequences containing a dyad symmetry, named REP sequences, have been found in *E. coli* and *Salmonella typhimurium* (28) and may act to stabilize mRNA (18). A dyad symmetry with 14 nucleotide pairs was also found in the middle of these sequences (underlining, Fig. 5), but no homology was found between these sequences and the REP sequence. So far, no sequence homologous to these has been found elsewhere in procaryotes, and the biological significance of these sequences is not known.

Clustered Regularly Interspaced Short Palindromic Repeats CRISPR

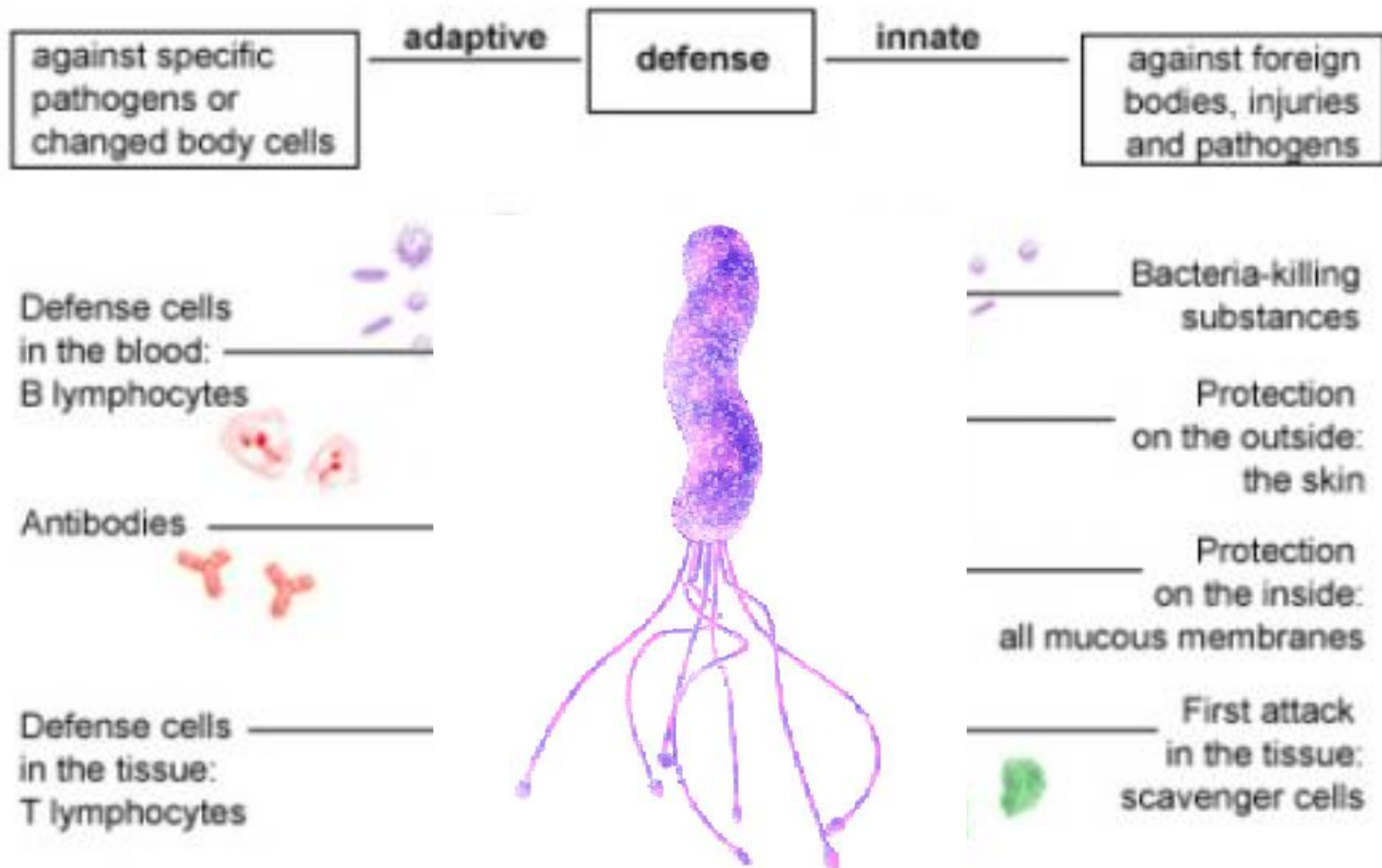
```
TGA AAATGGGAGG SAGTTCTACCCAGAGCCGGGSGAAGTCCAACTGATATCCATCATCCAGTGC (1,451)
(1,452) CGGTTTATCCCCGCTGATGCGGGGAACAC CAGCGTCAGGCGTGAAATCTCACCGTCGTTGC (1,512)
(1,513) CGGTTTATCCCTGCTGGCGCGGGGAACTCGGTTCAGGCGTTGCAAACCTGGCTACCGGG (1,573)
(1,574) CGGTTTATCCCCGCTAACGCGGGGAACTCGTAGTCCATCATTCACCTATGTCTGAACTCC (1,634)
(1,635) CGGTTTATCCCCGCTGGCGCGGGGAACTCG (1,664)
```

Bu Diziler Ne ???

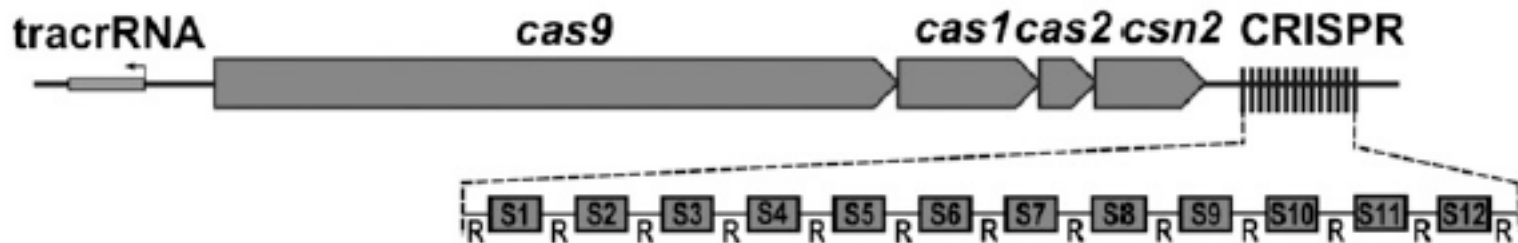
Yabancı plazmid ve bakteriyofaj dizileri !!!

Doğal-Edinilmiş Bağışıklık

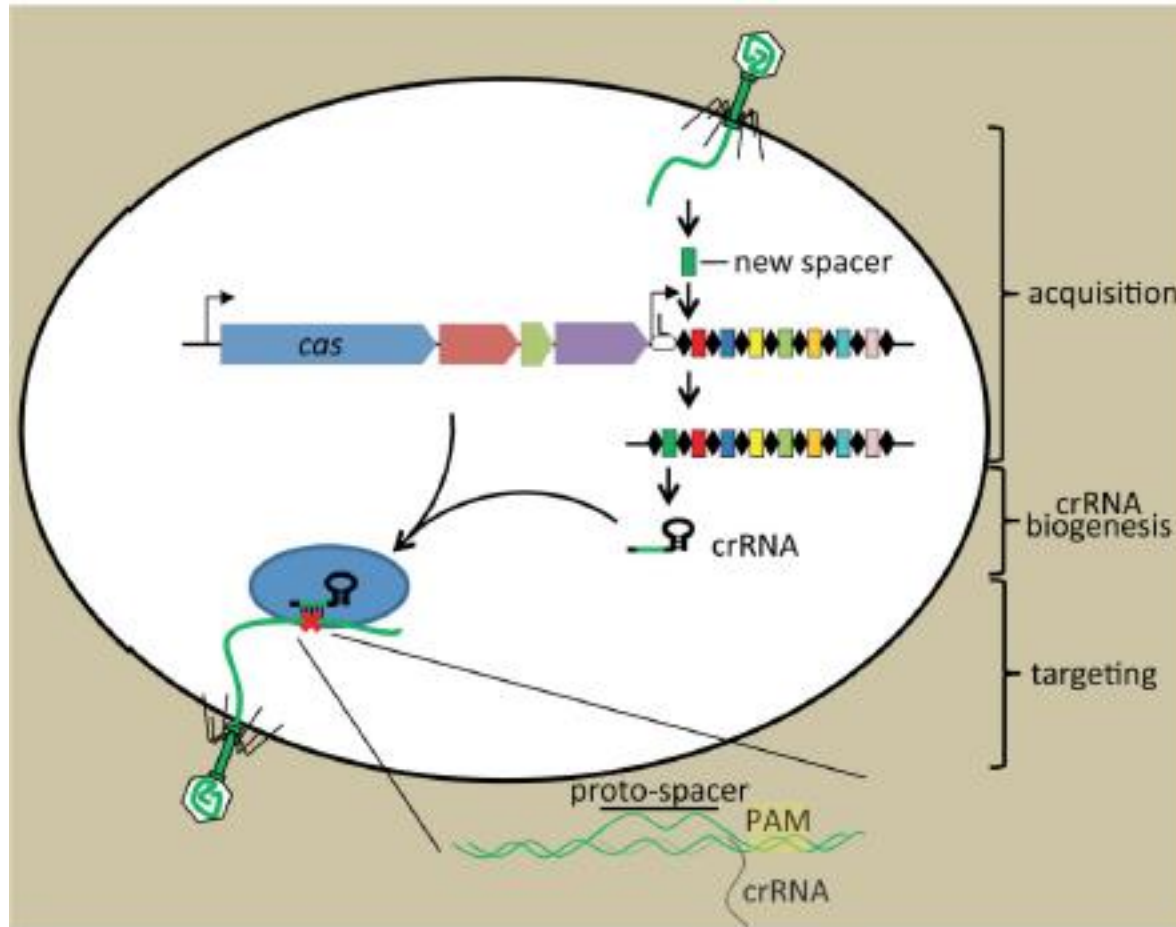

Bakterilerde Adaptif İmmünite: CRISPR-Cas Sistemleri;

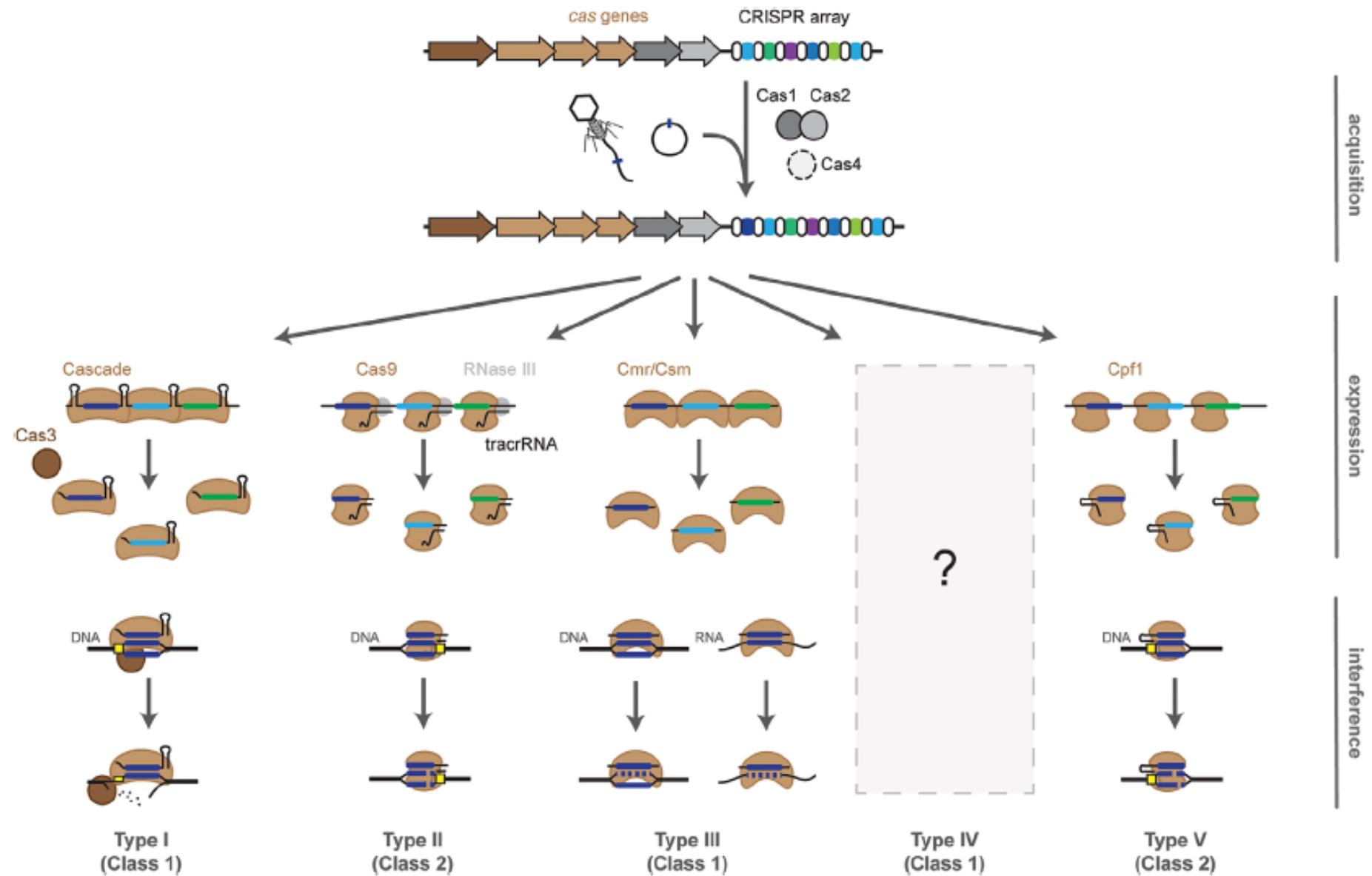

- **CRISPR dizileri: 28-37 nükleotid**
- **Ayırıcı diziler: 32-38 nükleotid**
- **CRISPR lokuslarındaki tekrar sayısı genellikle 50'den az.**

Bakterilerde Adaptif İmmünite: CRISPR-Cas Sistemleri;

Barrangou R, et al: CRISPR-Cas systems: prokaryotes upgrade to adaptive immunity. *Mol Cell* 2014; 54:234-244.
doi:10.1016/j.molcel.2014.03.011.

Luo ML, et al: Current and future prospects of CRISPR-based tools in bacteria. *Biotechnology and Bioengineering* 2016; 113:930-943.

Type	Type hallmarks	Sub-type	Subtype hallmarks	crRNA processing*	Effector complex	Targeted nucleic acid	Exemplary organism
I	Cas3	I-A	Cas8a	Cas6 homologues,	Cascade	DNA	<i>Sulfolobus islandicus</i> (Held <i>et al.</i> , 2013)
		I-B	Cas8b	Cascade			<i>Clostridium difficile</i> (Soutourina <i>et al.</i> , 2013)
		I-C	Cas8c, repeat group 3	Cas5d			<i>Xanthomonas oryzae</i> (Semenova <i>et al.</i> , 2009)
		I-D	Cas10	Cas6 homologues			<i>Thermofilum pendens</i> (Hrle <i>et al.</i> , 2014)
		I-E	Cse1, repeat group 2				<i>Escherichia coli</i> (Westra <i>et al.</i> , 2010)
		I-F	Csy1, repeat group 4				<i>Pseudomonas aeruginosa</i> (Bondy-Denomy <i>et al.</i> , 2013)
II	Cas9, repeat group 10	II-A	Csn2	RNase III, unknown nuclease	Cas9		<i>Streptococcus thermophilus</i> (Barrangou <i>et al.</i> , 2007)
		II-B	Cas4				<i>Francisella novicida</i> (Sampson <i>et al.</i> , 2013)
		II-C	lack of Csn2 and Cas4				<i>Neisseria meningitides</i> (Zhang <i>et al.</i> , 2013)
III	Cas10	III-A	Csm2	Cas6 homologues, Csm	Csm	RNA	<i>Staphylococcus epidermidis</i> (Marraffini and Sontheimer, 2008)
		III-B	Cmr5	Cas6 homologues, Cmr	Cmr		<i>Thermus thermophilus</i> (Staals <i>et al.</i> , 2013), <i>Sulfolobus solfataricus</i> (Zhang <i>et al.</i> , 2012b)

PUBLICATIONS

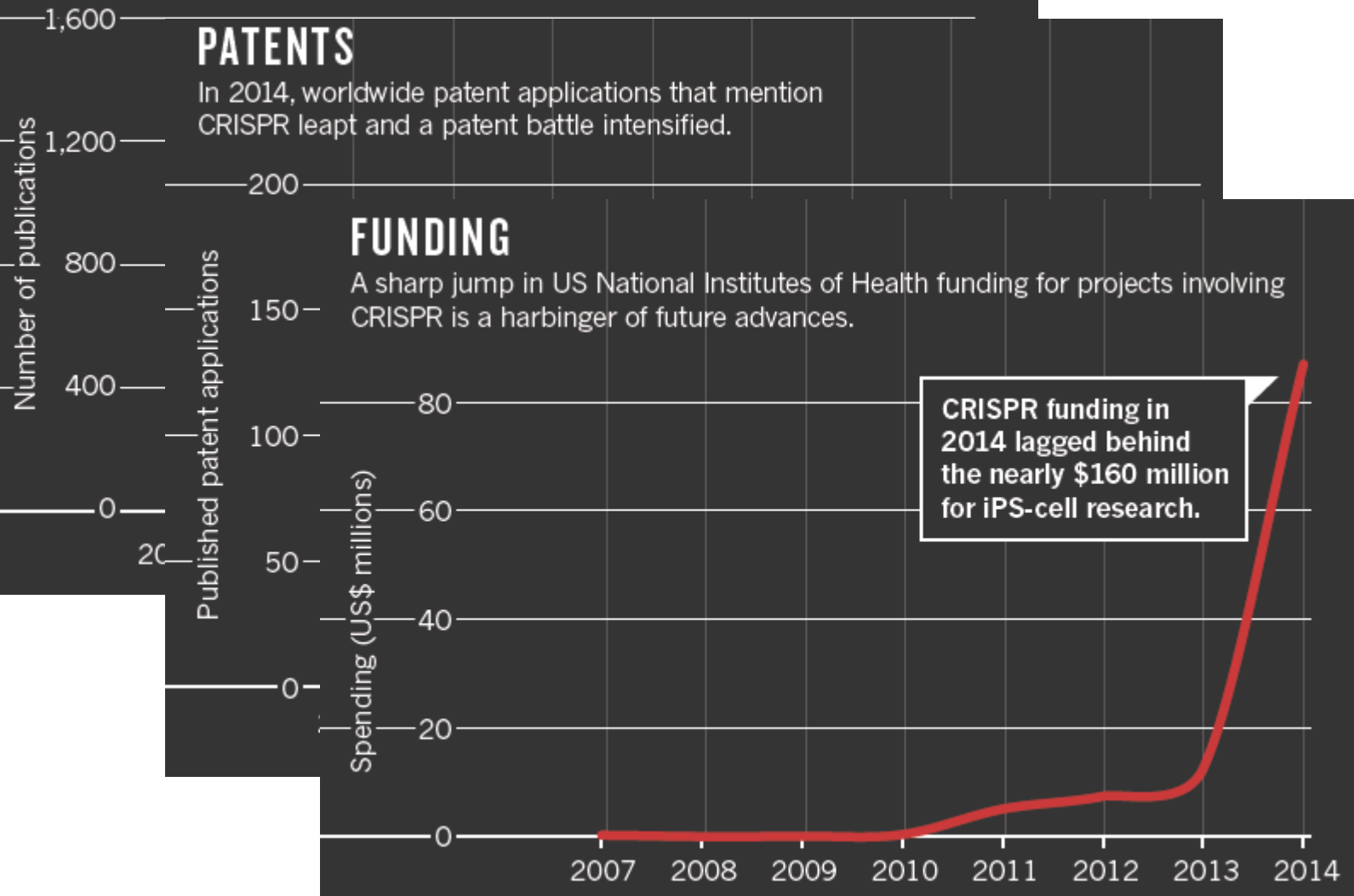
The number of papers about CRISPR has outstripped the numbers mentioning the gene-editing technologies known as TALENs and zinc fingers.

PATENTS

In 2014, worldwide patent applications that mention CRISPR leapt and a patent battle intensified.

FUNDING

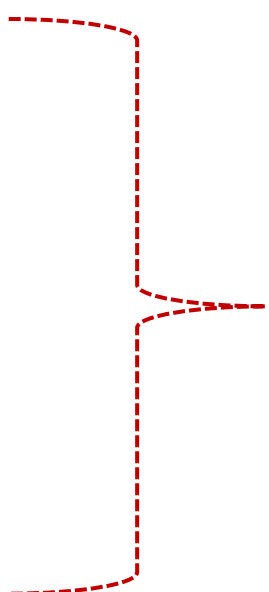
A sharp jump in US National Institutes of Health funding for projects involving CRISPR is a harbinger of future advances.

Potansiyel Kullanımları

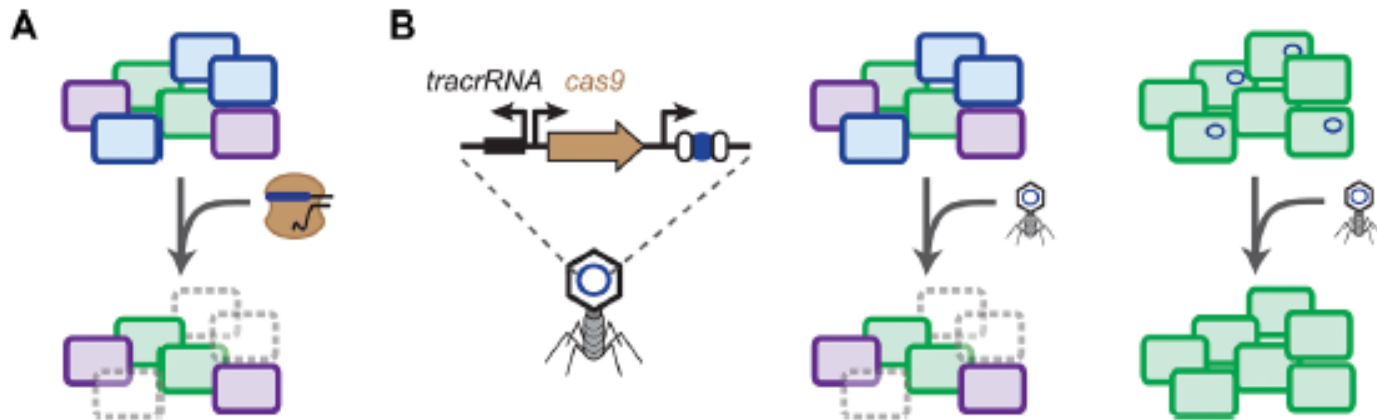
Bakteriyel Genom
Editing

Bakteriyel Gen
Regulasyonu

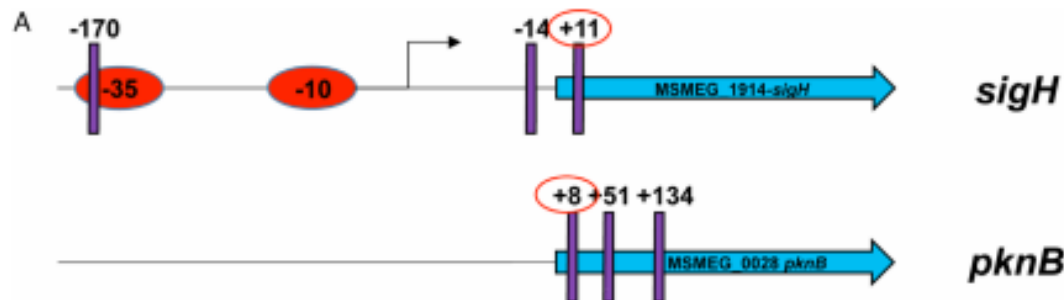
Next-Generation
Antimikrobiyaller

CRISPR Temelli Antimikrobiyaller

Investigating essential gene function in *Mycobacterium tuberculosis* using an efficient CRISPR interference system

Atul K. Singh, Xavier Carette, Lakshmi-Prasad Potluri, Jared D. Sharp, Ranfei Xu, Sladjana Prisic and Robert N. Husson*

sulted in increased susceptibility to chemical inhibitors, as would be expected from depletion of InhA or Dhfr proteins. Using the MABA (25), we determined that the IC_{50} of isoniazid for the strains expressing both sgRNAs that decreased *inhA* transcript abundance was 4-fold lower (0.01 μ g/ml) than the IC_{50} of isoniazid for wild type (0.04 μ g/ml) (Figure 3 and Supplementary Figure S5).

Teşekkürler